

בגמ': כי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן בשוחט תמימים מבפנים לשם בעלים.

בס' מנחת סולת (ח"ב מצו' נ"ד אות א') כתב דאם א' גנב בהמה ושחט לחולה שיש בו סכנה פטור מדו"ה דלא אשתרש בחטא מכיון שהי' חייב לשחוט. אולם בשו"ת משנת אהרון ח"א סי' י"ח סובר דחייב, והביא ראיה מדברי הגמ', דרב דימי ביאר למה השוחט קדשים שחייבים באחריותן חייבים דו"ה משום ששחט תמימים בפנים לשם בעלים והרי השחיטה מוכרחת ומחויבת להשחט כך, ואמאי נתחייבו, דודאי אף אם לא החזיר לבעלים זה אינו גורם החיוב רק הטביחה מחייבת דו"ה, והטביחה הלא היתה כדין שחיטת הזבח וגם עלתה לשם בעלים ולמה חייב דו"ה, ומוכח מזה להדיא דבכל אופן כל ששחט אחר הגניבה אף בהיתר חייב דו"ה. ע"ש.

ויש' לדקדק בזה, דבשוחט לחולה שיב"ס בין הגנב חייב לשחוט את הבהמה כדי להציל את החולה (וכל אחד מותר לילך ולכתחי' לקחת חפץ חבירו כדי להציל חולה שיב"ס), וגם הבעלים עצמם חייבים ליתן את בהמתו, על כן יש צד לומר שיהא פטור מדו"ה, אבל בא' שיש לו בהמה שעומדת להקרב, הרי רש"י בפסחים ז: כתב דמצוה על הבעלים לשחוט קרבנו, וא"כ מי הותר להגנב לשחוט קרבן חבירו, והגם שלא החסיר לבעלים כלום, כי הקרבן הי' חייב להשחט וגם שעלתה לשם בעלים, אבל מי הותר לו לקחת את המצוה של שחיטת קדשים בבעלים, ואפי' אי נימא שאין מצוה, אבל מאן יימר שמותר לאדם לקחת קרבן חבירו ולשחוט בלי רשות בעלים, על כן כששחט בשלא היתה לו הכרח חייב דו"ה משא"כ כששחט לחולה שיב"ס שיש לו הכרח.

(הרה"ח ר"מ נימן שיחי' - ב"ב)

דף ע"ו ע"ב

בגמ': אישתמיטתיה הא דרבי שמעון כל העומד לזרוק כזרוק דמי וכ"ל העומד לפדות כפדוי דמי.

יסוד' זה אנו מוצאים הרבה פעמים בש"ס, שכל דבר שעומד להיעשות נחשב כאילו נעשה כבר.

במדרש שמואל (אבות ב, ה) פירש על פי זה את דברי המשנה (שם) 'מרבח בשר מרבח רימה', דכיון

לאחר יאוש ואפילו הכי אסור דיאוש לא קני, דאי מיירי לפני יאוש למה לי קרא, הא פשיטא דאי אפשר להביא כך קרבנו. ומשני דלעולם מיירי לפני יאוש, ובגזל קרבן חבירו. ופירש רש"י, דהא קא משמע לן שאינו עולה לרצון אפילו לבעלים הראשונים.

וגם בזה ראוי להבין, דממה נפשך, אי שחט לשם בעלים הראשונים בוודאי עולה לרצון, כמו שאמרו כאן, דאי שחט בפנים לשם בעלים חזר הקרן לבעלים, ואם שחט לשם עצמו, תו תקשי דלמה לי קרא שאינו נרצה קרבנו, הרי מדובר לפני יאוש ושחטו לשם עצמו.

אמנם אם נאמר דקרא מיירי בקרבן נדבה אתי שפיר, שהרי בנדבה הוא דאמר 'הרי זו' ואינו חייב באחריותה, וקא משמע לן טובא בזה שמיצט הכתוב את הגזול, שאינו עולה לרצון אפילו לבעלים הראשונים.

וזו כוונת רש"י בהקדימו כי בקרבן נדבה מיירי, דאי תימא דבקרבן חובה מיירי וכהערת הרא"ם, אם כן למה לי קרא למעט את הגזול קרבן חבירו, הרי פשיטא שאינו עולה לרצון.

★★

בגמ': והרי חזרה קרן לבעלים.

בשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' שמ"ה) כתב ששמע בשם הגאון בעל שב יעקב, שכל אַבְל שאומר קדיש שמגיע לחבירו והוא אומר שלא כדין (-וכפי מנהג אשכנז שרק אבל אחד אומר הקדיש, ולא כולם ביחד), לא הועיל לעצמו, ולא הפסיד לחבירו, דמכל מקום עולה לנשמת מי ששייך לו על פי דין. וראי' מכאן שגזולן שגונב קרבן של חבירו והקריבו, הרי בעל הקרבן מתכפר ולא הגנב.

ועל' פי זה הביא בשדי חמד (חלק ו' פאת השדה מערכת האבלות סי' כ"א ד"ה ובעיקר) שמי שמת אביו ואומר עליו קדיש ואח"כ מת אמו, אינו צריך להגיד לו כדי שיתכוין בהקדיש עבור שניהם, דממילא עולה הקדיש למי שצריך שיעלה.

אמנם תמה על גוף דברי החתם סופר, דהרי הכא איתא "בשוחט תמימים בפנים לשם בעלים וכו'", וא"כ איירי בששחט לשם הבעלים דוקא, והאיך למד מזה השב יעקב שגם במתפלל לעצמו שמועיל עבור חבירו וצ"ע.

★★